

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ 16 ฉบับที่ 181 ประจำเดือนกันยายน 2560

✿ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

✿ การศึกษาความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายเงินทดแทน
และกฎหมายประกันสังคม

✿ พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ 16 ฉบับที่ 181

ประจำเดือน กันยายน 2560

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร
ด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้
ให้แก่บุคคลในวงงานรัฐสภา อันเป็นประโยชน์ต่อ
การปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท

กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 0 2244 2067-8

โทรสาร 0 2244 2062

ที่ปรึกษา

นางสาวสุกัญญา หอมชื่นชม

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นางอรวรรณ พันธุ์เป็รื่อง

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางสาวอุษา โฆษิตตระกูล

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

นางสาวอัญชลี

จวงจันทร์

กองบรรณาธิการ

นายฐากร

จุลินทร

นางสาวนาเรีลักษ์ณ

ศิริวรรณ

นายจันทรม

สีหาบุญลี

นายสิริสร

กระแสรุสนทร

นางสาวปิยะวรรณ

ปานโต

นางสาววิมลรักษ์

ศานติธรรม

นางสาวปรียวรรณ

สุวรรณสุนย์

นายฉัตรชัย

ศรีเมืองกาญจนา

ฝ่ายจัดพิมพ์

นางสาวธณัฐดา

หาเรือนศรี

นางณัฐชานันท์

หนูทองอินทร์

ฝ่ายเผยแพร่

นางภักดิ์ัญญา

มากห้องไทร

นางสาวนวลละออง

พรแก้ว

บทบรรณาธิการ

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาฉบับประจำเดือนกันยายน 2560 เดือนที่มีวันสำคัญทางการแพทย์แผนปัจจุบันของไทยคือ วันมหิดล ซึ่งตรงกับวันที่ 24 กันยายนของทุกปี วันน้อมรำลึกถึงพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (กรมหลวงสงขลานครินทร์) พระผู้ที่ได้รับการถวายพระสมัญญาภิไธยจากแพทย์และประชาชนทั่วไปว่า “พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบันของไทย” ซึ่งพระราชกรณียกิจที่ได้ทรงบำเพ็ญแก่วงการแพทย์และการสาธารณสุขของประเทศไทยโดยได้เสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่โรงเรียนแพทย์ ทั้งได้ทรงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการผลิตแพทย์ให้เป็นอย่างดีอย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นการวางรากฐานแก่วงการแพทย์ และการสาธารณสุขให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ

สำหรับเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาฉบับนี้มีเรื่องที่น่าสนใจประกอบด้วย คอลัมน์รอบด้านงานสภา เรื่อง **การเตรียมความพร้อมของสำนักวิชาการกับมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560** ซึ่งเป็นการนำเสนอสาระสำคัญของมาตรา 77 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และบทบาทของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในการเตรียมความพร้อมรองรับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญฯ คอลัมน์บทความวิจัยเรื่อง **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน** ซึ่งนำเสนอผลการวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น คอลัมน์งานวิจัยและพัฒนา นำเสนอผลการวิจัย 2 เรื่อง เรื่องแรก **การศึกษาความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายเงินทดแทนและกฎหมายประกันสังคม** นำเสนอผลการศึกษาเรื่องสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายกองทุนเงินทดแทนและกฎหมายกองทุนประกันสังคม รวมทั้งเสนอแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนเงินทดแทนและกองทุนประกันสังคมให้เชื่อมโยงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย เรื่องที่สอง **รูปแบบการสื่อสารและการใช้สื่อเพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมสำหรับชุมชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้** นำเสนอช่องทางและรูปแบบการสื่อสารของประชาชนในชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเสนอกรอบความคิดตามรูปแบบด้านการสื่อสารในชุมชนฯ คอลัมน์บทความที่น่าสนใจเรื่อง **พระราชพิธีบรมราชาภิเษก** ซึ่งเป็นโบราณราชประเพณีของไทยที่เป็นการเฉลิมพระเกียรติว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์ของประเทศโดยสมบูรณ์ ทั้งนี้ สถาบันพระมหากษัตริย์มีความผูกพันกับพสกนิกรไทยมากที่สุด พระราชพิธีนี้จึงเป็นการสร้างความศรัทธาและความมั่นคงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ รวมทั้งบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และคอลัมน์รอบโลกวิจัยเรื่อง **ไม่ออกกำลังกาย อันตรายยิ่งกว่าเป็นโรคอ้วนและแก่กว่าวัยอันควร** นำเสนอวิธีการออกกำลังกายให้เหมาะสมกับแต่ละวัย

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านจะได้รับสาระความรู้จากบทความที่น่าสนใจในเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ประจำเดือนกันยายน 2560 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลความรู้เหล่านี้จะเป็นคุณประโยชน์แก่ท่านที่สนใจเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ทางวิชาการและชีวิตประจำวันของท่านต่อไป อนึ่ง ภาพปกจาก <http://fearless59.blogspot.com> จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

หน้า

รอบด้านงานสภา

การเตรียมความพร้อมของสำนักวิชาการกับมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560

1

เรียบเรียงโดย จันทมร สีหาบุญลี

บทความวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

5

เรียบเรียงโดย ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนนา

งานวิจัยและพัฒนา

การศึกษาความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายเงินทดแทน
และกฎหมายประกันสังคม

11

เรียบเรียงโดย อัญชลี จวงจันทร์

รูปแบบการสื่อสารและการใช้สื่อเพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรม
สำหรับชุมชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

15

เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต

บทความที่น่าสนใจ

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

21

เรียบเรียงโดย สิริสุตร กระแสร์สุนทร

รอบโลกวิจัย

ไม่ออกกำลังกาย อันตรายยิ่งกว่าเป็นโรคอ้วนและแก่กว่าวัยอันควร

25

เรียบเรียงโดย ปริยวรรณ สุวรรณสุนย์

รอบด้านงานสภา

การเตรียมความพร้อมของสำนักวิชาการกับมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

เรียบเรียงโดย จันทมร สีหาบุญลี

ภาพจาก : http://www.tnnthailand.com/news_detail.php?id=59004&t=news

รอบด้านงานสภาในเดือนนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลจากการสัมมนาโครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และเตรียมการด้านวิชาการสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่ ในส่วนของกิจกรรมที่ 2 เวทีวิชาการเพื่อนำเสนองานวิชาการและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของบุคลากรของสำนักวิชาการจากการสัมมนา วิเคราะห์และรวบรวมบทบัญญัติรัฐธรรมนูญใหม่ เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2560 โดยมีผู้บริหารข้าราชการสำนักวิชาการทุกระดับชั้นเข้าร่วมสัมมนาโดยพร้อมเพรียงกัน การสัมมนาในครั้งนี้มีกิจกรรมการบรรยายเรื่อง “การดำเนินงานตามมาตรา 77 : ความคืบหน้าและการเตรียมการ” โดยวิทยากรซึ่งได้แก่นายศักดิ์ดา ภารา นิตกรชำนาญการ จากสำนักการประชุม จากนั้นเป็นการนำเสนอข้อมูลวิชาการและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มภายในของสำนักวิชาการและปิดท้ายการสัมมนาด้วยการนำเสนองานวิชาการและการจัดทำเอกสารสำหรับใช้ในการปฏิบัติงานสนับสนุนการทำหน้าที่ในฐานะฝ่ายเลขานุการที่มีภารกิจในการให้บริการข้อมูลวิชาการแก่สมาชิกรัฐสภาเพื่อประกอบการพิจารณาและการอภิปรายในที่ประชุมสรุปสาระสำคัญจากการบรรยายคือ รัฐโดยส่วนราชการต่าง ๆ ต้องจัดทำกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ 1) กฎหมายที่ต้องจัดทำใน 4-5 เดือน นับจากวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2) กฎหมายที่ต้องจัดทำภายใน 1-2 ปี นับจากวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 3) กฎหมายที่ต้องจัดทำแต่ไม่มีกำหนดเวลาแต่เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดกรอบระยะเวลาให้ดำเนินการภายใน 1-2 ปี 4) การดำเนินการโดยวิธีการอื่นนอกเหนือจากการออกกฎหมาย 5) มาตรการปฏิรูปประเทศทั้งการออกกฎหมายและการดำเนินการโดยวิธีการอื่น เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 กำหนดให้รัฐตรากฎหมายเท่าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของประชาชน และการตรากฎหมายนั้นจะต้องมีการ

วิเคราะห์ผลกระทบและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ตลอดจนประเมินผลสัมฤทธิ์ของการบังคับใช้กฎหมาย

สาระสำคัญของมาตรา 77 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. ส่วนของหลักการออกกฎหมาย

- 1) การออกกฎหมายเท่าที่จำเป็น
- 2) ยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็นและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์
- 3) อำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

2. ส่วนของการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกฏหมายแต่ละฉบับ

- 1) การวิเคราะห์กระทบของกฎหมายให้รอบด้าน
- 2) การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนมาประกอบการออกกฎหมายในทุกขั้นตอน
- 3) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย
- 4) พัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง

3. การกำหนดโทษทางอาญาอันจะเกิดจากกฎหมาย ควรมีความสมเหตุสมผลตามกระบวนการความผิดที่เกิดขึ้น

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในฐานะหน่วยงานสนับสนุนการทำหน้าที่ของรัฐสภาและสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมรองรับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยมีหน้าที่ในการศึกษาวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พร้อมทั้งหาแนวทางการดำเนินการหรือมาตรการรองรับให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ยกเว้นและพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ร่างพระราชบัญญัติที่ประธานรัฐสภาเป็นผู้รักษาการก่อนเสนอเพื่อตราเป็นกฎหมายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การเตรียมความพร้อมของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกับการรับรองมาตรา 77 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงควรมีแนวทางดังนี้

1. การเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนในสาระสำคัญของมาตรา 77 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ข้าราชการภายในสำนักงานฯ ทุกคนเข้าใจและเห็นความสำคัญของกฎหมายมาตรา 77 นี้ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

2. การกำหนดแต่งตั้งหน่วยงานภายในสำนักงานฯ ให้มีภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบภายใต้กรอบของมาตรา 77

3. การกำหนดแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับมาตรา 77 โดยออกกฎระเบียบข้อบังคับให้การดำเนินการปฏิบัติงาน ตลอดจนกิจกรรมเพื่อการรองรับภารกิจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. กำหนดยุทธศาสตร์จัดทำแผนปฏิบัติการ ตลอดจนงบประมาณและการกำหนดตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับภารกิจข้างต้น ทั้งนี้เพื่อให้สำนักงานสามารถดำเนินงานได้ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

สำนักวิชาการหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีภารกิจสำคัญในการให้บริการสมาชิกเกี่ยวกับข้อมูลวิชาการในรูปแบบของเอกสารประกอบการพิจารณา บทความวิชาการ บทความวิจัย และการให้บริการตามคำร้องขอของสมาชิก จึงได้กำหนดแนวทางร่วมกันภายใต้กรอบภารกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ด้วยการจัดสัมมนาและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรา 77 และกำหนดแนวทางในการรองรับภารกิจด้วยการศึกษาข้อมูลและประเมินสถานการณ์ ตลอดจนแนวโน้มของกฎหมาย กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชน เพื่อการจัดเตรียมข้อมูลสนับสนุนประกอบการพิจารณากฎหมายฉบับนั้น ตลอดจนแสวงหาข้อมูลแวดล้อมให้แต่ละประเด็นทั้งที่เกี่ยวกับกฎหมายและสภาพทั่วไปเพื่อเตรียมไว้บริการสมาชิกรัฐสภา ดังนี้

1. การจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณา เอกสารประกอบการพิจารณาถือเป็นข้อมูลสำคัญที่จะต้องจัดเตรียมไว้บริการสมาชิกเพื่อให้สมาชิกให้ศึกษาข้อมูลในเบื้องต้นก่อนการประชุม ซึ่งเอกสารประกอบการพิจารณานั้น จะมีทั้งส่วนที่เป็นสาระสำคัญของกฎหมายที่ถูกบรรจุเป็นระเบียบวาระการประชุม โดยเนื้อหานั้นจะประกอบด้วย ส่วนของข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังพิจารณา เช่น หลักการสำคัญ ลักษณะของสภาพปัญหาที่นำไปสู่การพิจารณาหาแนวทางแก้ไข ร่างกฎหมายหรือการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายให้เห็นถึงข้อเด่นและข้อด้อย และการนำเสนอบริบทข้อมูลที่เป็นสถานการณ์ในปัจจุบัน

2. บทความวิชาการ การนำเสนอบทความทางวิชาการในรูปของวารสารหรืองานพิมพ์เล่ม ซึ่งประกอบด้วยส่วนของข้อมูล 3 ส่วนคือ

2.1 บทนำ ซึ่งเป็นสาระสำคัญของที่มาหรือสภาพปัญหา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของบทความวิชาการเรื่องนั้น ๆ

2.2 ส่วนของเนื้อหา ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาและค้นคว้านำมาร้อยเรียงให้ข้อมูลนั้นมีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ในปัจจุบัน และที่สำคัญข้อมูลเหล่านั้นกำลังเป็นที่สนใจของสาธารณะโดยทั่วไป

2.3 ส่วนของการวิเคราะห์ บทความที่นำเสนอจะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสะท้อนสาระสำคัญของข้อมูลนั้นอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการแก้ไขหรือเป็นการนำเสนอข้อมูลใหม่ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

3. การจัดทำคำขอตามคำร้องขอ คือ การให้บริการข้อมูลตามคำร้องขอของสมาชิกรัฐสภา ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นอาจจะเป็นข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลการเปรียบเทียบ ข้อมูลเชิงสถิติ ตลอดจนข้อมูลจากต่างประเทศ ซึ่งการให้บริการข้อมูลในลักษณะนี้อาจจะมีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลา ความแม่นยำ และความทันสมัยของข้อมูล โดยสำนักวิชาการมีศูนย์บริการข้อมูลตามคำร้องขอที่อาคารรัฐสภา 1 ชั้น 3 เพื่อบริการสมาชิกได้สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

4. ส่วนของข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไข บทความวิชาการจำเป็นจะต้องนำเสนอถึงข้อเสนอแนะหรือทางออกของปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมได้

นอกจากนี้ บทความวิชาการอาจจะนำเสนอในสื่อสารสนเทศภายในสำนักงาน เพื่อให้สมาชิกหรือข้าราชการได้เรียนรู้และศึกษา ทำความเข้าใจข้อมูล อันจะเป็นการเตรียมความพร้อมในการบริการข้อมูล วิชาการสู่สังคมสาธารณะของสำนักวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

———. (2560). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง การดำเนินการตามมาตรา 77 ความคืบหน้าและการเตรียมการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ กลุ่มงานพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ (2560). เอกสารเผยแพร่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ภาพอ้างอิง

พานรัฐธรรมนูญ. สืบค้น 21 สิงหาคม 2560 จาก

http://www.tnnthailand.com/news_detail.php?id=59004&t=news

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

เรียบเรียงโดย ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา

ภาพจาก : <http://madoorayong.com/2012/index.php?name=knowledge&file=readknowledge&id=115>

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ถือเป็นหลักการที่สำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในกิจการต่าง ๆ ของรัฐ รวมทั้งการดำเนินการใด ๆ อันเป็นการสร้างอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐหรือกระทำการกดดันเพื่อให้รัฐได้กระทำตามความประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนได้กระทำนั้นอาจเป็นการกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือส่งผลต่อการตัดสินใจในทางการเมืองระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นและเป็นการดำเนินการที่เกิดจากความสมัครใจ (คณะอนุกรรมการจัดทำสารานุกรมสำหรับเยาวชน เล่มที่ 4, 2558, น. 98)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ หากสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำแสดงว่าสังคมนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยต่ำ ถ้ามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงแสดงว่าสังคมนั้นมีการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูง นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวบ่งบอกถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของประชาชนในชาติได้อีกด้วย ทั้งนี้ นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในปี 2475 โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้พัฒนาขึ้นตามลำดับจากช่วงแรก ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียงเล็กน้อย เช่น การเลือกตั้ง จนถึงปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้อำนาจแก่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงมากยิ่งขึ้น เช่น มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด 3 สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มีสิทธิเข้าชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อ

เสนอกฎหมาย เป็นต้น รวมทั้งยังกำหนดให้รัฐส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนการตัดสินใจทางการเมืองและการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน ดังนั้น บทความวิจัยฉบับนี้จึงขอนำเสนอผลการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลเหมืองใหม่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทิวังวัฒนา และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้นสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต่อไป

เรื่องเดช สุวรรณวิจิตร ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีดังนี้

- 1) ระดับการศึกษา โดยประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี
- 2) การอบรมกล่อมเกลาก่อนทางการเมือง โดยประชาชนมีการอบรมกล่อมเกลาก่อนทางการเมืองในระดับปานกลาง และได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาต่าง ของครอบครัวมากที่สุด รองลงมาคือ การแสดงเหตุผลให้คนในครอบครัวยอมรับและตัดสินใจตาม และการตัดสินใจในครอบครัวมาจากความคิดเห็นของตนตามลำดับ
- 3) ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง โดยประชาชนมีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง ระดับปานกลาง และมีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองเกี่ยวกับการที่ประชาชนไม่สามารถไปมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลมากที่สุด รองลงมาคือ นักการเมือง ข้าราชการหรือพนักงานรัฐ มักละเลยความคิดเห็นของประชาชน และการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ตามลำดับ
- 4) ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดด้านการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมาคือ การชักชวนผู้อื่นให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการติดตามอ่านข่าวสารการเมืองทางหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะคือ กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการปลูกฝังแนวคิดการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้แก่เยาวชน ส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยการบรรจุวิชาที่มีเนื้อหาเน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในด้านต่าง ๆ และชี้ให้เห็นข้อดีถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยให้โรงเรียนจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบในลักษณะของการให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงออกด้านความคิดและการกระทำให้มากยิ่งขึ้น ควรส่งเสริม รมรณรงค์ให้มีการอบรมกล่อมเกลาก่อนทางการเมืองในโอกาสต่าง ๆ ภายนอกครอบครัวให้มากยิ่งขึ้น และการอบรมกล่อมเกลาก่อนที่ควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ในโรงเรียนเป็นพื้นฐานและเมื่อเขาโตขึ้นมาอาจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงได้ สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น ภาครัฐ เอกชน องค์กรต่าง ๆ และประชาชนทั่วไปต้องร่วมมือกันปลูกจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

จตุพล ดวงจิตร, ภาวณี รอดประเสริฐ และคณะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลเหมืองใหม่ ตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของท้องถิ่น พบว่าประชาชนตำบลเหมืองใหม่ ส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างดี มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ มีความสำนึกทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ประชาชนมีระดับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ทั้งนี้ จากการศึกษาปัจจัยภูมิหลังของประชาชนตำบลเหมืองใหม่ พบว่า 1) ปัจจัยด้านเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ส่วนปัจจัยด้านอาชีพที่ต่างกันไม่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง 2) ปัจจัยด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อสำนึกทางการเมืองของประชาชน ส่วนปัจจัยด้านรายได้และด้านอาชีพที่ต่างกัน มีผลต่อสำนึกทางการเมืองของประชาชน และ 3) ปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนปัจจัยด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นอกจากนี้ การทดสอบความสัมพันธ์ของการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนึกทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่า 1) ความรู้เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง 2) การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง 3) การมีสำนึกทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง และ 4) อิทธิพลของผู้นำส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก คณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะคือ ควรส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนมากกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับหลักการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยอีกด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้เกิดการนำเสนอข้อมูลไปยังภาคประชาชนให้มากขึ้นและให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจอันจะส่งผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นต่อไป ผู้นำในท้องถิ่นจึงต้องแสดงบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำให้ชัดเจนปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อประชาชนซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาและเกิดสำนึกทางการเมือง โดยจะนำไปสู่การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นด้วย

ประเวช แสวงสุข ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทวีวัฒนา พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการติดต่อกับทางราชการ ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ด้านการเป็นผู้ประท้วง และด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมพรรคการเมือง ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ เงินเดือน สถานภาพและศาสนา พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา เงินเดือน สถานภาพ และศาสนา ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน ขณะเดียวกันประชาชนที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่าง และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ

ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ รัฐบาลควรมีนโยบายการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป ทั้งในระบบและนอกระบบ มีมาตรการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยอาศัยกลไกต่าง ๆ เช่น กลไกทางเศรษฐศาสตร์มาช่วย กล่าวคือ อาจจะมีการลดหย่อนภาษีจากเงินสนับสนุนพรรคการเมือง เป็นต้น มีนโยบายเปิดสถานีวิทยุโทรทัศน ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง โดยเพื่อจะเป็นอีกช่องทางเลือกหนึ่งให้ประชาชนได้รับข่าวสารทางการเมือง ตลอดจนสามารถรับรู้ข่าวสารการเคลื่อนไหวทางการเมืองและรับทราบแนวทางที่จะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วม ทางการเมือง 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการคือ สำนักงานเขต ควรมีการประชุมสัมพันธและปรับปรุงเพิ่ม สื่อสารมวลชนที่มีผลต่อประชาชน เพื่อที่ประชาชนจะได้มีความตื่นตัวทางการเมือง ติดตามข้อมูลข่าวสารและ การเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างทั่วถึงเพียงพอ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มการเมืองในท้องถิ่นให้มากขึ้น เพราะ จะทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตัว และรอบรู้ทางการเมืองมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อมีส่วนร่วมหรือมี กิจกรรมทางการเมือง ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางกิจกรรมทางการเมือง เช่น การชักชวนให้ไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้งในระดับการเมืองท้องถิ่น การให้ประชาชนร่วมพิจารณาปัญหาที่สำคัญของ ท้องถิ่น เป็นต้น สื่อมวลชนต้องนำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่ทันเหตุการณ์ ถูกต้อง การให้ความรู้ การ ตรวจสอบ การตีความข้อกฎหมาย การสนทนาเกี่ยวกับปัญหาการเมือง เป็นต้น เพื่อร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ ประชาชนตระหนักมากขึ้นว่าการเมืองเป็นเรื่องที่สำคัญ รัฐบาลควรร่วมกับสำนักงานเขตเพื่อจัดโครงการ อบรมรณรงค์ ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสนใจการเมืองมากขึ้น ประชาชนควรให้ความสนใจทางการเมืองมากขึ้น การติดตามความ เคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านทางสื่อต่าง ๆ และเก็บรวบรวมความรู้ที่ได้ในเรื่องเดียวกันมาวิเคราะห์ว่าข่าวสารที่ ได้รับมาควรเชื่อถือดีหรือไม่ เพื่อป้องกันการรับรู้ที่ผิดทางการเมือง สำนักงานเขต ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ควรจะ สอดแทรกเรื่องของการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับประชาชนในพื้นที่ โดยอาจจะผ่านกิจกรรมของชุมชน เช่น การสัมมนาประจำปี การจัดนิทรรศการ การประชุมสหกรณ์ชุมชน การประชุมลูกเสือชาวบ้าน เป็นต้น

อารีวรรณ พลจันทร์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี พบว่า 1) ประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ สื่อทางหนังสือพิมพ์และ หัวคะแนน 2) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยและความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทของหัวคะแนนอยู่ในระดับมาก 3) ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเลือกตั้งและด้านกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดราชบุรี พบว่า 1) อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน 2) การรับรู้ข่าวสารทาง การเมืองและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะคือ เทศบาลเมืองราชบุรีควรมีการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับ ระบอบประชาธิปไตยให้แก่หัวคะแนนหรือตัวแทนการหาเสียงของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดย การจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และความถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เช่น การจัดเสวนา เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้หัวคะแนนมีความรู้และถ่ายทอดไปยังประชาชนเพิ่มมากขึ้น

ควรสนับสนุนให้มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้วิถีปฏิบัติประชาธิปไตย โดยสร้างเครือข่ายทางสังคมขึ้นโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน เพื่อเป็นการสร้างฐานการเรียนรู้ทางการเมืองภาคพลเมืองให้มากยิ่งขึ้น ควรสนับสนุนให้มีโครงการพัฒนาการเรียนรู้ทางการเมืองภายในสถานศึกษาในทุกระดับชั้น เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญให้มากยิ่งขึ้น ควรจัดเวทีเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สมัครและทีมงานของผู้สมัครได้นำเสนอนโยบาย หรือแนวคิดต่าง ๆ ให้ประชาชนรับทราบ ซึ่งเป็นวิธีที่จะทำให้ประชาชนได้ทำความรู้จัก และรับทราบนโยบายของผู้สมัคร ส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงนโยบายต่าง ๆ ของผู้สมัครและสามารถตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครตามความคิดเห็นของตนเองซึ่งเป็นไปตามหลักแห่งการปกครองอย่างเหมาะสม ควรสนับสนุนให้ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น และในระดับชาติให้มากยิ่งขึ้น โดยเน้นการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน เพื่อจัดโครงการ/กิจกรรมในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และปลูกฝังให้ประชาชนสามารถเข้าใจในสิทธิและบทบาทขั้นพื้นฐานของประชาชน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ควรสนับสนุนให้ประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างอิสระ โดยเฉพาะการเรียนรู้เกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองของผู้สมัคร เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจที่จะคัดเลือกบุคคลเข้าไปเป็นตัวแทนในการบริหารจังหวัดและประเทศด้วยความยุติธรรม และไม่เห็นผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก ควรขอความร่วมมือจากสถานศึกษาทุกระดับ ในการบรรจุหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ และกระตุ้นให้เยาวชนใส่ใจ และมีบทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้น รวมทั้งควรเน้นการดำเนินงานในเชิงรุก และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ควรพัฒนา และปรับปรุงช่องทางการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองแก่ประชาชนในทุกรูปแบบ ทั้งทางด้านโทรทัศน์วิทยุชุมชน เว็บไซต์หน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนสื่อตามสายของชุมชน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และต้องเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ควรมีการรณรงค์ในการให้ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งควรมีการเริ่มให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวตั้งแต่เด็ก โดยเริ่มให้ความรู้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเพื่อเป็นการปรับพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของประชาชนทุกเพศ ทุกวัย โดยอาจมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเมือง สิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ผ่านทางการเรียนการสอนภายในโรงเรียน หรือการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทางการเมือง อีกทั้งควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนผ่านช่องทางการให้ข่าวสารที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายตามท้องถิ่น ชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและสิทธิได้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

ความคิดเห็นของผู้จัดทำบทความวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวนำมาซึ่งข้อเสนอแนะทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนคือ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรต่าง ๆ ต้องร่วมมือกันสร้างกระบวนการเรียนรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนี้ 1) ควรมีการปลูกฝังแนวคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาทุกระดับชั้น 2) ควรพัฒนาและปรับปรุงช่องทางการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่ประชาชนในทุกรูปแบบ ทั้งทางด้านโทรทัศน์ วิทยุชุมชน เว็บไซต์หน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนสื่อตามสายของชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และต้องเป็นไปอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง เพื่อที่ประชาชนจะได้มีความตื่นตัวและสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง 3) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เปิดโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนให้มากขึ้นและผู้นำท้องถิ่นต้องแสดงบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำให้ชัดเจนปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อประชาชน ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาและเกิดสำนึกทางการเมือง และ 4) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มการเมืองในท้องถิ่นให้มากขึ้นเพื่อให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและสนใจการเมืองมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คณะอนุกรรมการจัดทำสารานุกรมสำหรับเยาวชน เล่มที่ 4 ในคณะกรรมการจัดงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558 สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2558). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**. ในสารานุกรมการเมืองไทยสำหรับเยาวชน (เล่มที่ 3, น.98). กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง.

จตุพล ดวงจิตร์, ภาวินี รอดประเสริฐ และคณะ. (2558). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม**. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

ประเวช แสวงสุข. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทิววัฒนา** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย, สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, รัฐประศาสนศาสตร์.

เรืองเดช สุวรรณวิจิตร. (2558). **ปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, โครงการจัดตั้งวิทยาเขตสุพรรณบุรี, รัฐศาสตร์.

อารีวรรณ พลจันทร์. (2557). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, รัฐศาสตร์.

ภาพอ้างอิง

การเลือกตั้ง. สืบค้น 21 สิงหาคม 2560 จาก <http://madoorayong.com/2012/index.php?name=knowledge&file=readknowledge&id=115>

งานวิจัยและพัฒนา

การศึกษาความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงสิทธิประโยชน์ ตามกฎหมายเงินทดแทน และกฎหมายประกันสังคม

วิจัยโดย วิชัย โสสุวรรณจินดา

เรียบเรียงโดย อัญชลี จวงจันทร์

ภาพจาก : <http://www.manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID=9570000011338&Html=1&TabID=3&>

การประกันสังคมเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ในโลกส่วนใหญ่นำระบบประกันสังคมไปใช้ในการใช้หลักประกันชีวิตแก่ประชาชนของตนตั้งแต่เกิดจนตาย หลักประกันสังคมมีคุณลักษณะเป็นระบบของการเฉลี่ยทุกข์-สุขซึ่งกันและกันระหว่างมวลสมาชิก โดยจะให้สิทธิประโยชน์เฉพาะกับบุคคลที่ส่งเงินสมทบ ซึ่งประเทศไทยเรียกว่า “ผู้ประกันตน” การเก็บเงินสมทบถือเป็นภาษีพิเศษที่เก็บจากบุคคลที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น การออกเงินสมทบเข้ากองทุนเรียกว่า “กองทุนประกันสังคมโดยมีนายจ้าง ลูกจ้าง และในบางประเทศมีรัฐบาลร่วมออกเงินสมทบเข้ากองทุนนี้ด้วย กองทุนนี้จะจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ผู้ส่งเงินสมทบเมื่อเกิดความเดือดร้อน เช่น เจ็บป่วย คลอดบุตร ว่างาน ชราภาพ เป็นต้น

ในประเทศไทยกฎหมายประกันสังคมเริ่มมีการบังคับใช้เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 แต่ด้วยเหตุที่การดำเนินงานตามกฎหมายเงินทดแทนและกฎหมายประกันสังคมที่ผ่านมามีปัญหาในประเด็นของการจ่ายสิทธิประโยชน์ที่ต้องแยกผู้มารับบริการว่าลูกจ้างที่มาใช้สิทธิประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานหรือไม่เนื่องจากการทำงาน การชำระเงินสมทบในฐานค่าจ้างที่ใช้ในการคำนวณเงินสมทบต่างกัน อีกทั้งการได้รับสิทธิประโยชน์/เงินทดแทนจากสองกองทุนมีความแตกต่างกัน สำนักงานประกันสังคมจึงสนับสนุนทุนวิจัยให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชัย โสสุวรรณจินดา อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายเงินทดแทนและกฎหมายประกันสังคม

และศึกษาว่าการปรับเปลี่ยนสถานภาพของกองทุนเงินทดแทนจะสามารถช่วยให้ลูกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์ที่ดีขึ้นได้อย่างไร ทั้งมีวิธีการใดที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการให้ความคุ้มครองผู้ประกันตนหรือลูกจ้างให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ประกันตน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาเปรียบเทียบการให้สิทธิประโยชน์แก่ลูกจ้างตามกฎหมายเงินทดแทนและผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคม
2. ศึกษาความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายกองทุนเงินทดแทนและกฎหมายกองทุนประกันสังคม เพื่อนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในการปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อลูกจ้างและผู้ประกันตน
3. ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกองทุนเงินทดแทนและกองทุนประกันสังคมให้สามารถเชื่อมโยงและลดช่องว่างในการดำเนินงานของทั้ง 2 กองทุน
4. ศึกษาผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนสถานภาพของสำนักงานกองทุนเงินทดแทนเป็นหน่วยงานภายในตามโครงสร้างในปัจจุบันทั้งในด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนเงินทดแทนและการจัดสิทธิประโยชน์ให้กับลูกจ้าง

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากข้าราชการในสำนักงานประกันสังคม พนักงานประกันสังคม ผู้อำนวยการนายจ้าง ผู้อำนวยการลูกจ้าง และลูกจ้างที่ใช้บริการกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรุงเทพมหานคร ผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมในระดับผู้อำนวยการขึ้นไป ผู้แทนนายจ้างจากสภาองค์กรนายจ้าง สหพันธ์นายจ้าง และสมาคมนายจ้าง ผู้แทนลูกจ้างจากสภาองค์กรลูกจ้าง สหพันธ์แรงงานและสหภาพแรงงานแพทย์ผู้รักษาจากโรงพยาบาลที่อยู่ในเครือข่ายประกันสังคมทั้งของรัฐและเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมการไตรภาคีตามกฎหมายประกันสังคม และกฎหมายเงินทดแทน อาจารย์มหาวิทยาลัย นักกฎหมาย และนักบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันสังคมและลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ใช้บริหารกองทุนประกันสังคม และกองทุนเงินทดแทน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกรณีการเปรียบเทียบการให้สิทธิประโยชน์แก่ลูกจ้างตามกฎหมายเงินทดแทน และ ผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคม พบว่า สิทธิประโยชน์แก่ลูกจ้างตามกฎหมายทั้งสองฉบับมีความแตกต่างกัน ทั้งจำนวนสิทธิประโยชน์ วิธีการจ่าย และการบริหารงาน กล่าวคือ 1) กองทุนเงินทดแทนดูแลลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน และมีประโยชน์ทดแทนในการรักษาพยาบาล การทุพพลภาพและตาย ขณะที่กองทุนประกันสังคมดูแลลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยที่ไม่เกี่ยวกับการทำงาน โดยมีประโยชน์ทดแทน 7 ประการคือ เจ็บป่วย คลอดบุตร ทุพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน นอกจากนี้ การให้ประโยชน์ทดแทนที่ต่างกัน โดยกองทุนเงินทดแทนจะให้ลูกจ้างค่ารักษาพยาบาลเป็นเงินแล้วถึงมาเบิกคืนจากสำนักงานประกันสังคม หรือถ้ามีใบส่งตัวจาก

นายจ้าง ลูกจ้างก็ให้ไปเก็บจากนายจ้างแล้วถึงมาเบิกคืนจากสำนักงานประกันสังคม ส่วนกองทุนประกันสังคมนั้นไม่มีการจ่ายเงินสดในการรักษาพยาบาล แต่เป็นการให้บริการของสถานพยาบาลที่ได้รับเงินจากสำนักงานประกันสังคมในลักษณะเป็นรายหัว 2) ผู้จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนเงินทดแทนคือนายจ้างฝ่ายเดียว ขณะที่กองทุนประกันสังคมนั้นทั้งนายจ้าง ลูกจ้างและรัฐบาลเป็นผู้ร่วมกันจ่ายเงินสมทบ 3) การบริหารงานต่างกัน โดยกองทุนเงินทดแทนมีคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน มีเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเป็นประธาน ส่วนกองทุนประกันสังคมมีคณะกรรมการประกันสังคม มีปลัดกระทรวงแรงงานเป็นประธาน

2. ความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายกองทุนเงินทดแทนและกฎหมายกองทุนประกันสังคม เพื่อนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในการปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อลูกจ้างและผู้ประกันตน ได้ข้อสรุปว่า สามารถที่จะเชื่อมโยงสิทธิประโยชน์กันได้ ดังนี้

2.1 ในด้านการรักษาพยาบาลนั้น ให้ลูกจ้างใช้สิทธิจากกองทุนเงินทดแทนจนหมด ถ้ายังไม่หายให้สามารถใช้สิทธิรักษาพยาบาลตามระบบประกันสังคมต่อไปได้หรือให้ลูกจ้างใช้สิทธิตามระบบประกันสังคมได้เลย แต่สถานพยาบาลสามารถเบิกค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมได้ในกรณีที่เป็นการเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน โดยให้สำนักงานประกันสังคมทำความตกลงกับสถานพยาบาล

2.2 ในด้านสิทธิประโยชน์ของลูกจ้างกรณีทุพพลภาพและการตาย ให้มีการปรับสิทธิประโยชน์ให้เท่ากัน โดยค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของกองทุนประกันสังคมให้ชดเชยจากการปรับเพิ่มเพดานค่าจ้างที่ใช้คำนวณเงินสมทบจาก 15,000 บาท เป็น 20,000 บาท เพื่อให้เท่ากับอัตราค่าจ้างในระบบเงินทดแทน ส่วนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของกองทุนเงินทดแทน ถ้าเงินกองทุนที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอสามารถเรียกเก็บจากนายจ้างเพิ่มได้

3. การศึกษาผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนสถานภาพของสำนักงานกองทุนเงินทดแทนเป็นหน่วยงานภายในตามโครงสร้างในปัจจุบัน ทั้งในด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนเงินทดแทนและการจัดสิทธิประโยชน์ให้กับลูกจ้าง พบว่า ฐานะสำนักงานกองทุนเงินทดแทนเป็นหน่วยงานภายในตามโครงสร้างในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อการบริหารงานโดยเฉพาะเมื่อมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นในสำนักงานประกันสังคมที่มีฐานะสูงกว่า แต่ก็ยังไม่ควรแยกออกไปเป็นหน่วยงานอิสระ หรือสังกัดกรมอื่น เพราะอาจมีผลกระทบต่อประสานงาน ผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่าควรยกฐานะของสำนักงานกองทุนเงินทดแทนเป็นสำนักกองทุนเงินทดแทน โดยยังให้อยู่ในสังกัดสำนักงานประกันสังคมต่อไป แต่ควรให้คณะกรรมการประกันสังคมได้เข้ามาดูแลกองทุนเงินทดแทนด้วยเพื่อให้การจัดสิทธิประโยชน์เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

1. ในระยะสั้นสำนักงานประกันสังคมควรต้องทำความตกลงกับสถานพยาบาลในสังกัดเพื่อให้ลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานและเข้ารับการรักษาโดยค่าใช้จ่ายของนายจ้างตามกฎหมายเงินทดแทนแล้วยังไม่หายให้สามารถใช้สิทธิประโยชน์การรักษาพยาบาลตามกฎหมายประกันสังคมต่อไปได้

2. ในระยะยาวสำนักงานประกันสังคมควรปรับการทดแทนการขาดรายได้สิทธิประโยชน์ด้านทุพพลภาพและการตายตามกฎหมายทั้งสองฉบับให้เท่ากัน

3. สำนักงานประกันสังคมควรมีการยกฐานะของสำนักงานกองทุนเงินทดแทนจากกองภายใน เป็นสำนักในชื่อสำนักกองทุนเงินทดแทนเพื่อความคล่องตัวและควมมีประสิทธิภาพในการทำงานโดยยังให้อยู่ในสังกัดสำนักงานประกันสังคมต่อไป

4. สำนักงานประกันสังคมควรเสนอให้คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนและคณะกรรมการประกันสังคมจัดสิทธิประโยชน์ให้ลูกจ้างตามกฎหมายกองทุนเงินทดแทนและกฎหมายประกันสังคมให้สอดคล้องกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเท่ากัน โดยเฉพาะในเรื่องเงินชดเชยการขาดรายได้จากการเจ็บป่วย สิทธิประโยชน์ด้านการดูแลสุขภาพและการตาย

ความคิดเห็นของผู้จัดทำบทความ

1. สิทธิด้านการรักษาพยาบาลตามกฎหมายกองทุนเงินทดแทนและกฎหมายกองทุนประกันสังคมควรให้ลูกจ้างใช้สิทธิจากกองทุนเงินทดแทนจนหมดและถ้ายังไม่หายสามารถใช้สิทธิตามระบบประกันสังคมต่อไปได้หรือให้ลูกจ้างใช้สิทธิตามระบบประกันสังคมต่อไปได้ โดยสถานพยาบาลสามารถเบิกค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมได้ในกรณีที่เป็นการเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุจากการทำงานโดยให้สำนักงานประกันสังคมทำความตกลงกับสถานพยาบาล

2. ควรเพิ่มสิทธิประโยชน์ของลูกจ้าง กรณีทุพพลภาพ กรณีฟื้นฟูสมรรถภาพ การให้เงินทดแทนรายได้และการตาย โดยมีการปรับสิทธิประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

3. ควรคุ้มครองสิทธิประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ สามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริการด้านการสาธารณสุข และการบริการด้านการแพทย์จะต้องมีคุณภาพและที่สำคัญคือ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2559). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายเงินทดแทน และกฎหมายประกันสังคม. กรุงเทพฯ. สำนักงานประกันสังคม.

ภาพอ้างอิง

คนทำงานในโรงงาน. สืบค้น 21 สิงหาคม 2560 จาก <http://www.manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID=9570000011338&Html=1&TabID=3&>

งานวิจัยและพัฒนา

รูปแบบการสื่อสารและการใช้สื่อเพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรม สำหรับชุมชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิจัยโดย สุวรรณ โชติการ และคณะ

เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต

ภาพจาก : http://ccenter.yru.ac.th/ite/view/561_

สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยาวนานกว่า 10 ปี ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ทั้งในด้านการสูญเสียชีวิต บาดเจ็บ พิการ และด้านความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สิน ตลอดจนความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นปกติ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีความพยายามจะแก้ไขปัญหาด้วยนโยบายในหลายรูปแบบมาตลอด แต่ปัจจัยความสำเร็จเบื้องต้นคือ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องหันหน้าเข้าหากันเพื่อหาทางออกซึ่งมีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในพื้นที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมและเปิดใจต่อแนวทางการจัดการปัญหาความรุนแรงและสร้างควมมีเอกภาพ ด้านความเข้าใจ การยอมรับความแตกต่างซึ่งกันและกัน รวมถึงการอยู่ร่วมกันในภาวะที่แตกต่างให้ได้ ที่สำคัญคือความจำเป็นที่ต้องมีการสร้างความยุติธรรมทั้งทางกฎหมายและทางสังคมให้เกิดขึ้นแก่ทุกกลุ่มคนผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากรายงานการวิจัยของคณะทำงานในคณะอนุกรรมการศึกษาปัญหาความยุติธรรมของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ได้ชี้ให้เห็นว่าสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัจจัยระดับโครงสร้างที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม อันได้แก่ 1) การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและส่งผลกระทบต่อสิทธิพื้นฐานของประชาชนมิได้เกิดขึ้นเฉพาะในจังหวัดชายแดนใต้ 2) สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ การดำเนินกระบวนการยุติธรรมโดยขาดพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักเพียงพอ 3) ทักษะของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติทางลบต่อความยุติธรรม ซึ่งส่งผลต่อสภาพจิตใจ ร่างกาย

ทรัพย์สินทั้งจากประสบการณ์ตรงและญาติพี่น้อง 4) ผลกระทบจากการนำพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เกิดจากความไม่เชื่อถือนโยบายการยุติธรรม เจ้าหน้าที่ขาดความร่วมมือจากชาวบ้านในการให้ข้อมูลเบาะแส การกระทำความผิด และ 5) การขาดนโยบายอย่างบูรณาการในการบังคับใช้กฎหมายและการกำกับดูแลที่เป็นเอกภาพ การจัดตั้งกลไกที่สามารถผลักดันการปฏิบัติและการกำหนดนโยบายซึ่งต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานหลาย ๆ หน่วยให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ ประกอบกับคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ ได้เสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม ซึ่งได้แก่ การสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในกระบวนการยุติธรรม โดยแนะนำให้สร้างสื่อสำหรับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และสื่อที่นำมาใช้สร้างความเข้าใจให้กับชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งควรเป็นสื่อท้องถิ่น เพราะสื่อท้องถิ่นสามารถสร้างความเข้าใจเนื้อหาของสื่อได้ดีกว่าสื่อประเภทอื่น และเหมาะสมกับหลักการดำเนินชีวิตตามประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนมากที่สุด สุวรรณ โชติการ และคณะ ทีมวิจัยจากมหาวิทยาลัยทักษิณ จึงได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการสื่อสารและการใช้สื่อเพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมสำหรับชุมชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำการสำรวจรูปแบบการสื่อสารของชุมชน กระบวนการยุติธรรม ประเด็นกระบวนการยุติธรรมที่สมาชิกชุมชนไม่เข้าใจ และสื่อที่ใช้ในชุมชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ด้านการมีแนวทางการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ก่อให้เกิดสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. สำรวจช่องทางการสื่อสารของประชาชนในชุมชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. สำรวจประเภท ความต้องการ การใช้งานสื่อชุมชน ที่ประชาชนต้องการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. สำรวจประเด็นเนื้อหาปัญหาความไม่เข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
4. นำเสนอกรอบความคิดรูปแบบด้านการสื่อสารในชุมชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงพัฒนาในการดำเนินงานศึกษากลุ่มตัวอย่างจากจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การสำรวจรูปแบบการสื่อสาร ประเภทสื่อ กระบวนการยุติธรรมในชุมชน ประเด็นความไม่เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม และกรอบความคิดการสื่อสาร

1. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ประเด็นความไม่เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมและกระบวนการสื่อสารในท้องถิ่น จำนวน 10 คน

2. ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวบ้านที่เป็นสมาชิกในชุมชนจากจังหวัด นราธิวาส ยะลา และปัตตานี ที่ถูกกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมและการสื่อสารในชุมชนด้วยวิธีการสัมภาษณ์รายบุคคลจากศูนย์ยุติธรรมชุมชน จำนวน 369 คน

3. จัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากตัวแทนชุมชนเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมและการสื่อสารในชุมชน จำนวน 72 คน

4. จัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากตัวแทนของชุมชนเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม แนวทางการใช้สื่อเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม จำนวน 24 คน

ตอนที่ 2 การสร้างสื่อต้นแบบเพื่อส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และการติดตามการใช้สื่อ

1. กำหนดประเด็นเรื่องที่ต้องการและสื่อที่ต้องการสร้าง จำนวน 2 เรื่อง และสื่อ 4 รูปแบบ จากนั้นวิเคราะห์ ออกแบบ ดำเนินการสร้างสื่อต้นแบบและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

2. ติดตามการใช้และประเมินผลการใช้งานของสื่อกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชน จำนวน 66 คน

ผลการศึกษาวิจัย

1. ช่องทางการสื่อสารของประชาชนในชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ช่องทางการสื่อสารในชุมชนของจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นช่องทางการสื่อสาร 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การสื่อสารจากล่างสู่บน การสื่อสารจากภายในชุมชนไปยังบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกชุมชน โดยส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารทางเดียวด้วยการใช้สื่อที่ใช้ในชุมชนเป็นตัวกลาง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกชุมชน 2) การสื่อสารจากบนสู่ล่าง เป็นการสื่อสารจากภายนอกชุมชนสู่ภายในของสมาชิกในชุมชน ซึ่งการสื่อสารรูปแบบนี้มีกระบวนการในการตรวจสอบและเปรียบเทียบเนื้อหาข่าวสาร 3) การสื่อสารในแนวราบเป็นการสื่อสารระหว่างสมาชิกในชุมชน ได้แก่ การอภิปรายแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกในชุมชนด้วยกัน ส่วนใหญ่จะเป็นการแลกเปลี่ยนและตรวจสอบข่าวสารปัจจัยในความสำเร็จในการสื่อสาร คือ การยอมรับผู้ส่งสารจากสมาชิกในชุมชน โดยการสื่อสารชุมชนมีทิศทางที่หลากหลายที่มาจากทุกทิศทุกทางมีการสื่อสารจากภายนอกชุมชน และขณะเดียวกันก็มีการสื่อสารระหว่างชาวบ้านด้วยกัน หรือมีการแลกเปลี่ยนติดต่อข่าวสารระหว่างกลุ่มของชาวบ้านด้วยกัน

2. ประเภท ความต้องการ การใช้งานสื่อชุมชน ที่ประชาชนต้องการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 สื่อบุคคล

สื่อบุคคลที่ใช้งานในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรเป็นสื่อบุคคลเพศชาย และสถานภาพที่ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับ คือ ผู้นำทางการเมือง ได้แก่ นายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำทางศาสนา ได้แก่ อิหม่าม โดยผู้นำชุมชนควรทำหน้าที่ประสานงานระหว่างสมาชิกของชุมชนกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรภายนอก และให้ผู้นำศาสนาทำหน้าที่เป็นสื่อบุคคลในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องราวทางด้านศาสนา ความเชื่อและแนวทางปฏิบัติที่ดีต่อสังคม ทั้งนี้สื่อบุคคลต้องมีทักษะการสื่อสารและความสามารถในการถอดความหมาย สรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบเรื่องราวต่าง ๆ และที่สำคัญจะต้องมีทักษะการสื่อสารภาษาไทยและภาษามลายูได้เป็นอย่างดี ส่วนโอกาสในการใช้งานสื่อบุคคลที่เหมาะสมที่สุด คือ กิจกรรมการละหมาดในวันศุกร์ ณ มัสยิดของชุมชนเป็นไปในลักษณะที่เป็นทางการ และการพบปะพูดคุยที่ร้านน้ำชาประจำชุมชน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการสื่อสารที่

เป็นไปในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ และหน้าที่ของสื่อบุคคลที่ควรปฏิบัติในการทำกิจกรรมของชุมชน คือ การเป็นผู้นำในการประกอบศาสนพิธีและการเป็นพิธีกรและผู้ประกาศข่าวสารสำคัญต่าง ๆ ของชุมชน ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการสื่อสารด้วยสื่อบุคคลมีความน่าเชื่อถือและเป็นปัจจัยหลักของการให้ความสำคัญต่อกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสารที่เกี่ยวข้องเชิงปฏิสัมพันธ์ด้วยอำนาจภายนอกและปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารทฤษฎีเชิงปฏิสัมพันธ์ที่ให้ความสำคัญต่อการสื่อสารที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร อันจะเป็นตัวกำหนดปฏิกิริยาของผู้รับสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเกิดจากผลการสื่อสาร ดังนั้น กลุ่มผู้นำศาสนาและกลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ส่งสารมากที่สุด เนื่องจากได้รับความเชื่อถือจากชุมชนและมีการสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา จึงเป็นจุดไหลเวียนของข่าวสารต่าง ๆ เส้นทางที่สำคัญในการเผยแพร่ข่าวสาร ได้แก่ มัสยิดและร้านน้ำชา เป็นต้น

2.2 สื่อท้องถิ่น

สื่อท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การขับร้องอนาฮีด เพราะการขับร้องอนาฮีดเป็นการแสดงของเด็กเล็กและเยาวชนเป็นที่นิยมกันมากในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และเป็นการขับร้องที่สอดแทรกแนวคิดหลักคำสั่งสอนของศาสนาอิสลามที่ต้องการให้คนเป็นคนดี สร้างเสริมแนวคิดด้านคุณธรรม รูปแบบการสื่อสารในพื้นที่ชายแดนภาคใต้จึงควรเป็นการจัดการแสดง ประกวดในระดับต่าง ๆ เพื่อชุมชนสามารถเข้าถึงสื่อท้องถิ่นผ่านทางกิจกรรมประจำปีและการจัดกิจกรรมของมัสยิด เนื่องจากมัสยิดคือสถานที่ซึ่งสมาชิกในชุมชนสามารถเข้าไปได้ โดยการปราศจากความวิตกกังวล

2.3 สื่อสิ่งพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการใช้งานในชุมชนมากที่สุด คือ สื่อปฏิทินและสื่อโปสเตอร์ เนื่องจากสื่อดังกล่าวสามารถใช้งานและติดตั้งได้ง่าย มีความที่ไม่มากจนเกินไปและมีจุดประสงค์ในการนำเสนอเนื้อหาเพียงเรื่องเดียวทำให้ง่ายในการทำความเข้าใจ และชุมชนมีความต้องการในการใช้ประโยชน์จากสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นปฏิทินอิสลาม เนื่องจากต้องใช้ในการชีวิตประจำวันและสามารถเข้าถึงหรือใช้งานได้ง่ายกว่าสื่อประเภทอื่นที่ต้องมีทักษะการใช้งานที่สูงกว่า อีกทั้งสื่อปฏิทินมีอายุการใช้งานที่นานกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ

2.4 สื่อมวลชน

รายการวิทยุ คือ สื่อมวลชนมีการใช้งานมากที่สุด เนื่องจากสามารถใช้งานได้ทั้งภายในบ้านและภายนอกบ้าน โดยรูปแบบรายการควรมีการนำเสนอเป็นทั้งภาษามลายูและภาษาไทย ส่วนรายการที่ชุมชนให้ความสนใจ คือ รายการข่าวและรายการบันเทิง ช่วงเวลาที่รับข่าวสาร คือ ช่วงเวลา 8.00-12.00 น. และ 17.00-20.00 น. การใช้งานสื่อมวลชนส่วนใหญ่เป็นการใช้งานในลักษณะการติดตามข่าว การตรวจสอบข่าวสาร และการนำข่าวสารมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรายการวิทยุชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการนำเสนอข่าวและเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้ฟังอีกด้วย เนื่องจากรายการวิทยุเป็นสื่อมวลชนที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ฟังและสังคมส่วนรวมได้เป็นอย่างดี

3. ประเด็นกระบวนการยุติธรรมที่สมาชิกในชุมชนยังไม่เข้าใจ

ประเด็นความไม่เข้าใจของกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดจากหน่วยงานต่าง ๆ บังคับใช้กฎหมายพิเศษ ได้แก่ ประเด็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน โดยเกิดจากการนำกฎหมาย

พิเศษมาใช้ในพื้นที่หลายฉบับ ทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดความสับสน เกิดทัศนคติในทางลบเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ ดังนั้น หากไม่มีการสร้างความไว้วางใจและการจัดการให้เกิดความยุติธรรมทางสังคมแล้ว สันติภาพและความสงบสุขก็จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย เช่นเดียวกับปัญหาด้านเอกสารสิทธิ์และความไม่เข้าใจเรื่องการถือครองที่ดินทำกินในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยเฉพาะปัญหาที่ดินทับซ้อนกับพื้นที่ป่าสงวนและที่ดินราชพัสดุ ซึ่งชาวบ้านไม่มีสิทธิ์ในที่ดินทำกินของตนเองเนื่องจากที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ป่าสงวนในเขตอุทยานแห่งชาติ นอกจากนี้ มีประเด็นปัญหาการไม่ได้รับจัดสรรที่ดินจากภาครัฐอย่างเป็นธรรม เช่น กรณีของที่ดินราชพัสดุที่ดินสาธารณะ สปก. ป่าเสื่อมโทรม เป็นต้น

4. กรอบความคิดรูปแบบด้านการสื่อสารในชุมชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

รูปแบบการสื่อสารในชุมชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรเป็นแนวทางการจัดการสื่อสารที่มีความหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบ และทิศทางดำเนินการ เนื่องจากภายในชุมชนมีกระบวนการในการตรวจสอบ แลกเปลี่ยนข่าวสารภายในชุมชน ดังนั้น การใช้การสื่อสารเพียงรูปแบบเดียวจะไม่มีผลต่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ปราศจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมของผู้รับสาร สื่อต้องมีบทบาทในการเป็นช่องทางถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทั้งหมดให้กับประชาชนในชุมชน นอกจากนี้ ภาครัฐควรมีการวางแผนรองรับในการรับฟังเสียงสะท้อนของชุมชนผ่านช่องทางการสื่อสารของชุมชน เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวความคิดเห็นและข้อเสนอแนะตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ซึ่งเป็นความรู้จากประสบการณ์ตรงของชุมชน อย่างไรก็ตาม สื่อต้องมีบทบาทในการเป็นช่องทางถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทั้งหมดในชุมชนที่ได้รับการวางแผนจากหน่วยงานรัฐ และเป็นช่องทางในการรับฟังเสียงสะท้อนของชุมชนผ่านช่องทางการสื่อสารของชุมชน เช่น การแข่งขันการขับร้องอนาฮิต ซึ่งชุมชนสามารถใช้ช่องทางสื่อดังกล่าวในการถ่ายทอดเรื่องราวความคิดของชุมชน ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบพบเจอในชุมชน กรอบความคิดการสื่อสารในชุมชนจึงได้แก่ การกำหนดให้สื่อเป็นช่องทางสำหรับการรวบรวมความต้องการ วิธีการแก้ปัญหาที่มาจากชุมชนสู่หน่วยงานภาครัฐ ทั้งควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและออกแบบสื่อและกำหนดช่องทางการสื่อสาร เนื่องจากที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบ การกำหนดปัญหา การจัดการช่องทางการสื่อสาร จะทำให้การสื่อสารตรงกับความต้องการของชุมชนมากที่สุด

ข้อเสนอแนะจากคณะผู้วิจัย

1. การสื่อสารควรเน้นการสื่อสารสองทาง โดยสร้างช่องทางในการโต้ตอบหรือซักถามปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความไว้วางใจกันมากขึ้น
2. การใช้สื่อเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของศูนย์ยุติธรรมชุมชน การสื่อสารและช่องทางการสื่อสารของศูนย์ยุติธรรมชุมชนควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับบุคคล ภาคประชาชนและหน่วยงานภาครัฐในการใช้สื่อเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของศูนย์ยุติธรรมชุมชน
3. การผลิตสื่อทั้งประเด็นหรือเนื้อหาและรูปแบบของสื่อ ควรให้ความสำคัญกับกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะหรือคำนึงถึงความแตกต่างทางด้านศาสนา ชาติพันธุ์ และสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ และใช้สื่อที่ผลิตขึ้นในพื้นที่นั้น ๆ
4. การสร้างความร่วมมือระหว่างกระทรวงยุติธรรมกับองค์กรสื่อทางเลือกทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีองค์กรสื่อที่ภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคม เพื่อการสร้างความร่วมมือดังกล่าวจะ

ช่วยเติมเต็มและสร้างความสมดุลของข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ผู้ฟังหรือผู้รับสารมีข้อมูลในการตัดสินใจมากขึ้น รวมทั้งสร้างความไว้วางใจกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับองค์กรสื่อทางเลือกภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

5. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกระทรวงยุติธรรมกับหน่วยงานอื่นทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้สื่อ เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาเอกชน โรงเรียนตาดีกา เป็นต้น เพื่อร่วมกันออกแบบและพัฒนาสื่อที่สามารถใช้ร่วมกันในสังคมวงกว้าง เป็นประเด็นที่ช่วยสร้างหรือวางรากฐานของสังคมที่เคารพกฎหมาย สิทธิมนุษยชน และการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของจริยธรรมในแต่ละศาสนา

6. การบูรณาการสื่อและช่องทางการสื่อสาร ควรมีการบูรณาการกับหน่วยงานภายนอกหรือหน่วยงานภาคประชาชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความยืดหยุ่นของการใช้สื่อและช่องทางการสื่อสาร

7. การพัฒนาศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้มีศักยภาพในการกำหนดประเด็นและประเภทของสื่อเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนรวมทั้งเป็นผู้ใช้และติดตามผลการใช้สื่อ

ความคิดเห็นของผู้เรียบเรียง

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเพื่อนำเสนอกรอบความคิดเกี่ยวกับรูปแบบด้านการสื่อสารของคนในชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีสถานการณ์ของความไม่สงบเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง อันส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่อย่างมาก ดังนั้น การแก้ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชายแดนภาคใต้ควรเป็นเรื่องที่คนในพื้นที่ต้องหันหน้ามาหาทางออกร่วมกัน โดยการเลือกใช้สื่อชุมชนเป็นช่องทางในการประสานและสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่ และประเภทของสื่อที่ใช้งานในชุมชนควรได้แก่ 1) สื่อบุคคล เพศชาย มีสถานะทางสังคมเป็นผู้นำทางการเมืองและผู้นำทางศาสนา มีความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทย และภาษามลายู 2) สื่อท้องถิ่นควรเป็นสื่อที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน เช่น การขับร้องอนาฮีด เนื่องจากสื่อดังกล่าวชุมชนมีส่วนร่วมและไม่ขัดต่อหลักการทางศาสนา 3) สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทปฏิทินและโปสเตอร์ เนื่องจากมีความเป็นประโยชน์ต่อการใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวันของชุมชน 4) สื่อวิทยุกระจายเสียง เนื่องจากสามารถรับฟังข่าวสารได้ทุกพื้นที่และมีรายการวิทยุที่เป็นภาษามลายู นอกจากนี้ ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงยุติธรรมต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ในประเด็นเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะในพื้นที่ซึ่งมีปัญหาสะสมมายาวนาน ทั้งนี้ โดยใช้แนวทางในการจัดการสื่อสารให้มีความหลากหลายในรูปแบบและทิศทางผ่านสื่อบุคคล สื่อท้องถิ่น และสื่อมวลชนของชุมชนเป็นหลัก ทั้งนี้ เพื่อเป้าหมายด้านการที่จะก่อให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สุวรรณ โขติการ และคณะ. (2557). รูปแบบการสื่อสารและการใช้สื่อเพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมสำหรับชุมชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ภาพอ้างอิง

การใช้สื่อภาคใต้. สืบค้น 21 สิงหาคม 2560 จาก http://ccenter.yru.ac.th/ite/view/561_

บทความที่น่าสนใจ

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

เรียบเรียงโดย สิริสรุ กระแสร์สุนทร

ภาพจาก: <http://www.dhammadjak.net/forums/viewtopic.php?t=46912>

เมื่อพระเจ้าแผ่นดินสวรรคต ตามโบราณราชประเพณีของไทย พระนามของผู้ที่ได้รับการเลือกให้เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ ก็ยังคงใช้ชานพระนามเพียง “สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ไม่มีคำว่า “พระบาทขึ้นต้น” เครื่องยศบางอย่างก็ต้องลด เช่น พระเศวตฉัตร มีเพียง 7 ชั้น มิใช่ 9 ชั้น คำสั่งของพระองค์ก็ไม่เรียกว่า พระบรมราชโองการ จนกว่าจะได้ทรงรับการบรมราชาภิเษก จึงถวายพระเกียรติยศโดยสมบูรณ์

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกนั้น สันนิษฐานว่าประเทศไทยได้รับรูปแบบมาจากพิธีราชสุยะของประเทศอินเดีย แต่เมื่อเสียกรุงครั้งที่สอง หลักฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่ก็สูญหายไปเป็นอันมาก รวมถึงหลักฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ด้วย อย่างไรก็ตาม ยังมีหลักฐานที่หลงเหลือปรากฏอยู่ในหลักศิลาจารึกของวัดศรีชุมของพญาลิไทว่าอาจเริ่มต้นมาตั้งแต่ครั้งพ่อขุนผาเมืองได้อภิเษกพ่อขุนบางกลางหาวหรือพ่อขุนบางกลางท่าว ให้เป็นผู้ปกครองเมืองสุโขทัย จากนั้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้ทรงฟื้นฟูพระราชพิธีบรมราชาภิเษกให้ถูกต้องสมบูรณ์ โดยมีการเปลี่ยนแปลงข้อปลีกย่อยบางอย่างบ้าง

เล็กน้อย อาทิ สถานที่ประกอบพระราชพิธีในสมัยรัชกาลที่ 1 ทรงประกอบพิธีที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย รัชกาลที่ 2 ทรงทำพิธีบรมราชาภิเษกที่พระที่นั่งในหมู่พระมหามณเฑียรในรัชกาลต่อมาก็ทำพิธีที่พระที่นั่งดังกล่าวเช่นกัน เว้นในรัชกาลที่ 6 มีพิธีบรมราชาภิเษก 2 ครั้ง ครั้งแรก พ.ศ. 2453 ทำพิธี ณ พระที่นั่งในหมู่พระมหามณเฑียร ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2454 ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

นอกจากการเปลี่ยนแปลงที่ทำพิธีแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขส่วนประกอบพิธีบางประการ เช่น เพิ่มหรือลดวันสวดมนต์เนื่องในการพระราชพิธี เพิ่มหรือลดเครื่องราชกกุธภัณฑ์ และเครื่องพระมุธาภิเษก เพิ่มหรือลดจำนวนพระพุทธรูปที่เชิญมาตั้ง ณ พระแท่นมณฑล เป็นต้น

การพระราชพิธีบรมราชาภิเษก มีขั้นตอนของพิธีแบ่งออกเป็น

1. เตรียมพิธี ประกอบด้วย การพิธีตักน้ำและเสกน้ำสำหรับถวายเป็นน้ำอภิเษกและน้ำสรงพระมุธาภิเษก พิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ ดวงพระบรมราชสมภพและพระราชลัญจกรประจำรัชกาล
2. การพิธีเบื้องต้น คือ เจริญพระพุทธรูป ตั้งน้ำวางด้ายจุดเทียนชัยก่อนวันพิธี
3. การพิธีบรมราชาภิเษก เริ่มด้วยพิธีสรงพระมุธาภิเษก รับน้ำอภิเษก รับการถวายสิริราชสมบัติ และเครื่องราชกกุธภัณฑ์ ทั้งนี้ โดยตามตำราโบราณได้กำหนดเครื่องสำหรับราชาภิเษกไว้ประกอบด้วย 1) พระมหาเศวตฉัตร 2) พระมหาพิชัยมงกุฏ 3) พระแสงขรรค์ชัยศรี 4) ธาปพระกร 5) วาลวิชนี และ 6) ฉลองพระบาทเชิงงอน รวมเรียกว่า “เครื่องราชกกุธภัณฑ์” จากนั้นเสด็จออกมหาสมาคมสถาปนาสมเด็จพระบรมราชาธิราช ประกาศพระองค์เป็นศาสนูปถัมภกในพระพุทธศาสนา ถวายบังคมพระบรมศพ พระบรมอัฐิ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระอัครมเหสีในรัชกาลก่อน ๆ เสด็จเฉลิมพระราชมนเฑียร เสด็จพระราชดำเนินเสียบพระนคร โดยกระบวนพยุหยาตราทั้งสถลมารคและชลมารค

ที่ผ่านมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อภัยพิธีการลงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในเวลานั้น โดยมีการประกอบพระราชพิธีตามแบบโบราณราชประเพณี เพียง 2 วัน คือ วันที่ 4 พฤษภาคม 2493 เป็นวันจุดเทียนชัย และวันที่ 5 พฤษภาคม 2493 เป็นวันประกอบพระราชพิธี โดยในครั้งนั้นได้ประกอบพระราชพิธีต่าง ๆ ดังนี้

พระราชพิธีจะเริ่มตั้งแต่ พระราชกุศลทักษิณานุปทานในวันที่ 3 พฤษภาคม ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระราชพิธีนี้เป็นกรับบำเพ็ญพระราชกุศลสนองพระเดชพระคุณแด่สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชในรัชกาลก่อน ซึ่งในวันนี้ได้เพิ่มพระราชพิธีตักน้ำและเสกน้ำอภิเษก ที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย และพระอัครมเหสีในรัชกาลก่อน ๆ เสด็จเฉลิมพระราชมนเฑียร เสด็จพระราชดำเนินเสียบพระนคร โดยกระบวนพยุหยาตราทั้งสถลมารคและชลมารค

วันที่ 4 พฤษภาคม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จออกพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการพระพุทธปฏิมาชัยวัฒน์ที่หน้าพระแท่นมุก หน้าหน้าที่กองศาสนูปถัมภก กรมการศาสนา อาคารนาสีล สมเด็จพระสังฆราช ถวายศีล จบแล้ว เสด็จไปทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยที่หน้าพระแท่นนพปฎลมหาเศวตฉัตร บูชาเทพยดา รักษาพระมหาเศวตฉัตรและเครื่องราชกกุธภัณฑ์ แล้วหัวหน้าพราหมณ์อ่านประกาศพระราชพิธีฉัตรมงคล พระสงฆ์เจริญพระพุทธรูป ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เสด็จพระราชดำเนินกลับ

วันที่ 5 พฤษภาคม วันฉัตรมงคลเป็นวันคล้ายวันที่ได้ทรงรับนพปฎลมหาเศวตฉัตรและเครื่องราชกกุธภัณฑ์ อันมีพระมหามงกุฏเป็นปฐมแห่งการบรมราชาภิเษก จึงตั้งโต๊ะเครื่องบายศรีสำรับใหญ่ สำหรับ

เวียนเทียนสมโภชพระมหาเศวตฉัตร เครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ และองค์สมเด็จพระมหากษัตริย์ที่ได้เสวยราชสมบัติมาบรรจบในมงคลดิถีวันบรมราชาภิเษก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จออกพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการพระพุทธปฏิมาชัยวัฒน์ที่หน้าพระแท่นมุก เจ้าหน้าที่กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา อาราธนาศีล สมเด็จพระสังฆราชถวายศีลและถวายพระพร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนภัตตาหารแด่สมเด็จพระสังฆราช นอกนั้นทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชวงศ์ ทรงประเคนแด่พระสงฆ์ตามลำดับ จากนั้นทรงหลังทักษิณทก พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา

เจ้าพนักงานปูลาดผ้าแดงเตรียมการเวียนเทียน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดธูปเทียน เครื่องทองน้อยที่หน้าพระแท่นมุกพญาลมมหาเศวตฉัตร บูชาเทพยดารักษาพระมหาเศวตฉัตรและเครื่องราชกกุธภัณฑ์ เจ้าหน้าที่กรมวังกราบทูลเชิญพระบรมวงศานุวงศ์ องคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานศาลฎีกา ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ฝ่ายทหารและพลเรือนไปยืนเฝ้ารายล้อมตามแนวผ้าแดง พร้อมแล้วหัวหน้าพราหมณ์เบิกแว่น โหระหวงรับแว่นส่งให้ข้าราชการที่ยืนเรียงตามลำดับรับแว่นเวียนเทียนสมโภช ขณะนั้นพนักงานประโคมฆ้องชัย สังข์แตร ปี่พาทย์ พราหมณ์เป่าสังข์ ภูษามาลาแกว่งบัณเฑาะว์ เมื่อเวียนเทียนครบสามรอบแล้ว หัวหน้าพราหมณ์รวมเทียนโบกควันถวาย แล้วถวายความเคารพไปเจิมนพญาลมมหาเศวตฉัตรพร้อมกับโหระหวงผูกผ้าสีชมพูที่คั่นองค์นพญาลมมหาเศวตฉัตร เรียบร้อยแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทรงสุหร่ายเครื่องราชกกุธภัณฑ์ที่พระแท่นมุกพญาลมมหาเศวตฉัตร แล้วเสด็จฯ ไปทรงกราบพระพระพุทธปฏิมาชัยวัฒน์ที่หน้าพระแท่นมุก แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับ

ตอนเย็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จออกพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าแก่ผู้ที่มีความดีความชอบ แล้วเสด็จนมัสการพระพุทธมหายานรัตนปฏิมากร และถวายบังคมพระบรมรูปสมเด็จพระบูรพมหากษัตริย์ราชเจ้าที่ปราสาทเทพบิดร เป็นเสร็จพระราชพิธี

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกจึงเป็นพิธีที่จัดต้อนรับหรือรับรองฐานะความเป็นประมุขของสังคมอย่างเป็นทางการและเป็นเกียรติพระเกียรติว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์ของประเทศโดยสมบูรณ์แล้ว ซึ่งถือว่ามีผลสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ทั้งนี้เพราะตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสถาบันกษัตริย์มีความผูกพันกับปสกนิกรไทยมากที่สุดกว่าประเทศใด ๆ ในโลก ดังนั้น พระราชพิธีดังกล่าวนอกจากจะสร้างศรัทธาและความมั่นคงเป็นอันหนึ่งอันเดียวของชาติแล้ว ยังเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญ ซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นไทยอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

ณัฐพล ยิ่งกล้า. (ม.ป.ป.). **พระราชพิธีฉัตรมงคล**. สืบค้น 27 กรกฎาคม 2560 จาก

<http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=พระราชพิธีฉัตรมงคล>.

ศาลยุติธรรม. (ม.ป.ป.). **วันฉัตรมงคล**. สืบค้น 27 กรกฎาคม 2560 จาก

<http://www.coj.go.th/day/cm/ck/chatmongkol.html>.

สมหมาย จันทรเรือง. (9 ธันวาคม 2559). **พระราชพิธีบรมราชาภิเษก**. สืบค้น 27 กรกฎาคม 2560 จาก

<https://www.matichon.co.th/news/386543>.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (ม.ป.ป.). **กฤษฎีกา**. สืบค้น 27 กรกฎาคม 2560 จาก
<http://www.royin.go.th/?knowledges=กฤษฎีกา>.

ภาพอ้างอิง

เครื่องราชกฤษฎีกา. สืบค้น 27 กรกฎาคม 2560 จาก
<http://www.dhammajak.net/forums/viewtopic.php?t=46912>.

ไม่ออกกำลังกาย อันตรายยิ่งกว่าเป็นโรคอ้วนและแก่กว่าวัยอันควร

เรียบเรียงโดย...ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์

ภาพจาก : <http://sport.mthai.com/seagames/colorful/302.html>

การเจริญและการเสื่อมโทรมของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกายมนุษย์คือการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามกลไกธรรมชาติ กล่าวคือ อวัยวะใด ๆ ที่ได้รับการใช้งานอย่างถูกต้องเหมาะสม อวัยวะนั้น ๆ จะเจริญทั้งรูปร่าง และมีสมรรถภาพในการทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ส่วนอวัยวะใดที่ไม่ได้ถูกใช้งานหรือถูกใช้งานหนักเกินไป จะเกิดความเสื่อมโทรมหรือเสียหายขึ้นได้ ดังนั้น การออกกำลังกายจึงเป็นวิธีการทางธรรมชาติที่ทำให้อวัยวะต่าง ๆ ของระบบในร่างกายถูกใช้งานมากกว่าในภาวะปกติ ซึ่งถ้าเป็นไปด้วยปริมาณความหนักเบาที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายจะทำให้อวัยวะต่าง ๆ สมบูรณ์ขึ้น ในทางตรงกันข้ามการขาดการออกกำลังกายจะทำให้ อวัยวะหลายระบบไม่ได้ถูกใช้งานในปริมาณที่มากพอ เป็นผลให้เกิดการเสื่อมโทรมของอวัยวะและเป็นสาเหตุที่อาจนำมาซึ่งโรคร้ายหลายชนิด ประกอบกับปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้มนุษย์มีเครื่องทุ่นแรงที่หลากหลาย เป็นผลให้การใช้แรงงานในชีวิตประจำวันลดน้อยลง ขณะที่การดำเนินชีวิตประจำวันเป็นไปด้วยความเร่งรีบ ส่งผลให้มีคนจำนวนมากที่ออกกำลังกายไม่พอหรือขาดการออกกำลังกายจนถึงขั้นเกิดโทษแก่ร่างกายได้ ดังอย่างผลของการไม่ออกกำลังกายที่มีต่อร่างกายมนุษย์ มีดังนี้

1. การเจริญเติบโตของร่างกาย การขยายขนาดในด้านความสูงของร่างกาย ขึ้นอยู่กับความยาวของกระดูก การออกกำลังกายจะทำให้กระดูกมีความแข็งแรง คงทนและมีความหนา เนื่องจากร่างกายมีการเพิ่มสะสมแร่ธาตุพวกแคลเซียมในกระดูก สำหรับผู้ที่ขาดการออกกำลังกายจะมีกระดูกที่เล็ก เปราะบาง มีการขยายความยาวของกระดูกได้ไม่ดีเท่าที่ควร เป็นผลให้เติบโตช้า แคระแกร็น

2. ทรวดทรง รูปร่างของมนุษย์ประกอบด้วย โครงกระดูก และกล้ามเนื้อที่ปกคลุมอยู่ เมื่อกระดูกมีการเจริญเติบโตน้อยและช้า กล้ามเนื้อที่มีปริมาณน้อย เพราะขาดการออกกำลังกาย ทำให้บางคนมีรูปร่างผอม

บางไม่แข็งแรง หากบางคนกินอาหารมากแต่ขาดการออกกำลังกายอาจจะมีไขมันใต้ผิวหนังมาก ทำให้เกิดโรคอ้วน โรคภาวะโภชนาการเกินหรือโรคอ้วน แต่จากการที่มีกล้ามเนื้อน้อยทำให้การดึงตัวของกล้ามเนื้อเพื่อคงรูปร่างในสภาพที่ถูกต้องเสียไป ทำให้มีการเสียทรงตรงทั้งในคนที่ผอมและคนที่อ้วนมีรูปร่างที่ไม่สมส่วนหรือสมประกอบ เช่น ขาโก่ง เข่าชิดเกิน หลังโก่ง ศีรษะตก หรือเอียง เป็นต้น

3. หากขาดการออกกำลังกายเป็นประจำจะมีผลต่อสุขภาพคือ ร่างกายอ่อนแอ มีความต้านทานโรคต่ำ เจ็บป่วยง่าย เมื่อเจ็บป่วยแล้วมักจะหายช้า และมีโอกาสเป็นโรคแทรกซ้อนได้ง่าย โดยโรคที่มาพร้อมกับคนที่ไม่มีออกกำลังกายคือ โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจขาดเลือด โรคอ้วน โรคเบาหวาน ไขมันในเส้นเลือดสูง โรคเครียด โรคภูมิแพ้ โรคปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ และโรคมะเร็ง

4. การออกกำลังกายมีผลโดยตรงต่อสมรรถภาพทางกายในด้านต่าง ๆ โดยการออกกำลังกายชนิดที่ใช้แรงกล้ามเนื้อจะทำให้เกิดการเพิ่มขนาดของกล้ามเนื้อและเกิดความแข็งแรงเพิ่มขึ้น ส่วนการออกกำลังกายแบบไม่หนักมากแต่ใช้เวลานานติดต่อกัน ทำให้เพิ่มความอดทนโดยเพิ่มสมรรถภาพของระบบหายใจและระบบไหลเวียนเลือด ผู้ที่ขาดการออกกำลังกายจะเสียเปรียบในการเล่นกีฬาเพราะการประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทต่ำ ทำให้ปฏิกิริยาในการหลีกเลี่ยงอันตรายต่ำด้วย จึงมักได้รับการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุได้ง่าย

5. การออกกำลังกายและเล่นกีฬาเป็นกลุ่มจะทำให้รู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีจิตใจร่าเริง แจ่มใส ไม่เขื่องขิม ส่วนบุคคลที่ขาดการออกกำลังกายมักเก็บตัว มีเพื่อนน้อย บางรายอาจหันไปหาอบายมุขหรือยาเสพติด ซึ่งจะกลายเป็นปัญหาของสังคมต่อไป

นอกจากนี้ มีผลการวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย ดังต่อไปนี้

ศาสตราจารย์ ULF Ekelund นักค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์อาวุโสของส่วนงานที่ปรึกษาด้านการแพทย์เฉพาะด้านระบาดวิทยาของมหาวิทยาลัย Cambridge ผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้ที่ไม่ชอบออกกำลังกาย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชายและหญิง จำนวน 334,000 คน เป็นระยะเวลา 12 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะได้รับการวัดส่วนสูง รอบเอว และมีการประเมินระดับความมากน้อยในการเคลื่อนไหวร่างกายของแต่ละคน ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุของการเสียชีวิตนั้นเกิดจากการไม่ออกกำลังกายมากกว่าสาเหตุการตายที่เกิดจากโรคอ้วนถึง 2 เท่า และการออกกำลังกายในระดับที่พอเหมาะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดอัตราการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรได้เป็นอย่างดี โดยการออกกำลังกายที่ทำให้เกิดการเผาผลาญพลังงานประมาณ 90-100 แคลอรีหรือเทียบเท่ากับการเดินเร็ว ๆ เพียงวันละ 20 นาทีก็เพียงพอสำหรับการลดความเสี่ยงของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรได้มากถึงร้อยละ 16-30 และไม่ใช่เพียงแค่นั้นที่มีน้ำหนักอยู่ในเกณฑ์ปกติเท่านั้นที่ได้ประโยชน์จากการออกกำลังกายดังกล่าว แต่คนที่น้ำหนักเกินรวมไปถึงคนที่โรคอ้วนก็ยังได้ประโยชน์จากการออกกำลังกายดังกล่าวเช่นกัน

Dr. James LeVire ผู้บริหารของ Mayo Clinic และศูนย์วิจัยโรคอ้วนของ Arizona State University ได้ทำการค้นคว้าเกี่ยวกับผลกระทบด้านสุขภาพของการนั่งอยู่กับที่เป็นเวลานาน โดยเฉพาะการนั่งทำงานในที่ทำงานทั้งวัน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อนั่งอยู่กับที่เป็นเวลานาน ๆ แล้วลุกขึ้น ระบบกล้ามเนื้อและเซลล์ในร่างกายที่ควบคุมน้ำตาลในเลือด ไตรกลีเซอไรด์และคอเลสเตอรอลจะถูกกระตุ้นให้ทำงานอีกครั้งภายใน 90 วินาทีแรกหลังจากที่ยืน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เกิดขึ้นได้จากการเคลื่อนไหวตามปกติของร่างกาย หมายความว่า ถ้ามีการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นประจำ โอกาสเสี่ยงที่จะเป็นโรคเบาหวานและโรคอ้วนก็จะน้อยลงเมื่อเทียบกับคนที่นั่งเพียงอย่างเดียวไม่ได้ไปทำกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งสรุปได้ว่า ในระดับโมเลกุลนั้นร่างกายจะถูกสร้างมาให้มี

การเคลื่อนไหวตลอดทั้งวัน หากไม่มีการเคลื่อนไหวเป็นเวลานาน ๆ ร่างกายจะปรับสภาพตาม และส่งผลให้การทำงานของส่วนต่าง ๆ ช้าลง ตลอดจนเกิดผลเสียอื่นที่อาจเกิดขึ้นกับร่างกายตามมา เช่น ไขมันจะไปอุดตันตามเส้นเลือดในหัวใจเพิ่มมากขึ้น ประสิทธิภาพของสมองจะลดต่ำลง เลือดที่ไปเลี้ยงสมองจะมีปริมาณออกซิเจนที่ลดน้อยลง ส่งผลต่อการทำงานของสารเคมีที่ควบคุมอารมณ์ความรู้สึกในสมอง การนั่งนาน ๆ จะทำให้เกิดเส้นเลือดหดจากการที่เลือดไหลเวียนได้ไม่ดี อาจมีลิ่มเลือดอุดตันตามเส้นเลือดขา อาจเกิดภาวะกระดูกเปราะบางซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของโรคกระดูกพรุนได้ เป็นต้น

นายแพทย์ Aladin Shadyab แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ได้ทำการศึกษาผู้หญิงช่วงวัย 64-95 ปี จำนวน 1,500 คน ผลการศึกษาพบว่า เซลล์ร่างกายของผู้หญิงที่ต้องนั่งติดเก้าอี้เป็นเวลานานมากกว่า 10 ชั่วโมงต่อวัน และออกกำลังกายน้อยกว่า 40 นาทีต่อวัน มีอายุของเซลล์แก่กว่าผู้หญิงที่ไม่นั่งติดกับที่ถึง 8 ปี จากการศึกษาผลเลือดของกลุ่มตัวอย่างอธิบายว่า โครโมโซมของกลุ่มตัวอย่างที่นั่งติดเก้าอี้จะมีความยาวของเทโลเมียร์ (Telomere) สั้นกว่าผู้หญิงที่ไม่ชอบนั่งนาน ๆ และหมั่นออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ โดยเทโลเมียร์จะเป็นตัวกำหนดว่าจะแก่ช้าหรือเร็วและจะมีอายุยืนแค่ไหน เพราะเทโลเมียร์เป็นส่วนที่อยู่ปลายสุดของโครโมโซมทำหน้าที่ช่วยปกป้องโครโมโซมไม่ให้เสื่อมสภาพในระหว่างที่เซลล์แบ่งตัวเพื่อซ่อมแซมส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ปกติแล้วเมื่อคลอออกจากครรภ์มารดา เทโลเมียร์จะมีความยาวประมาณ 10,000 คู่เบส เมื่อดำรงชีวิตไปเรื่อย ๆ ความยาวของเทโลเมียร์จะหดสั้นลงโดยเฉลี่ยปีละ 40-50 คู่เบส สำหรับปัจจัยเป็นตัวเร่งให้เทโลเมียร์หดสั้นเร็ว นอกจากกระบวนการหดลงด้วยตัวเองเมื่ออายุมากขึ้น ยังมีปัจจัยอื่น เช่น การดื่มแอลกอฮอล์ มลภาวะ ความเครียด การขาดการออกกำลังกาย เป็นต้น ทั้งนี้ ทางคณะวิจัยแนะนำให้ผู้คนควรเริ่มต้นออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่อายุยังน้อยและทำต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยสูงอายุ แต่ควรเลือกวิธีการออกกำลังกายให้เหมาะสมกับแต่ละวัย ดังนี้

อายุ 1-3 ปี เล่นและออกกำลังกายเป็นครั้งคราวเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและเกิดพัฒนาการของร่างกาย โดยใช้กิจกรรมทักษะเคลื่อนไหวพื้นฐาน เช่น เดิน วิ่ง กระโดด เป็นต้น

อายุ 4-6 ปี ควรได้ใช้ทุกอย่างของร่างกายในการออกกำลังกาย เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อและระบบหายใจ อาทิ การวิ่ง ว่ายน้ำ เล่นกายบริหาร ธิบจักรยาน กิจกรรมเลียนแบบ และเกมเบ็ดเตล็ด

อายุ 7-11 ปี เน้นการออกกำลังกายทุกส่วนของร่างกายเพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วและเกิดการประสานงาน เช่น เล่นกีฬา เล่นเกมส์ที่ยากขึ้น เป็นต้น

อายุ 12-14 ปี ออกกำลังกายให้ครบทุกส่วนของร่างกายโดยเน้นสมรรถภาพของร่างกาย และพัฒนาทักษะทางกลไกให้มีการทำงานที่สัมพันธ์กัน เช่น วิ่ง ธิบจักรยาน เล่นบาสเกตบอล วอลเลย์บอล ว่ายน้ำ เต้นแอโรบิกส์ เต้นรำ แบดมินตัน และอื่น ๆ

อายุ 18-35 ปี ออกกำลังกายเพื่อเน้นฝึกให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของร่างกาย และเน้นการฝึกทักษะที่ยากและซับซ้อน เพื่อเป็นพื้นฐานความสามารถของร่างกาย ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายทุกรูปแบบ กิจกรรมควรเน้นความหลากหลาย เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อให้ครบทุกส่วนของร่างกายและเน้นการออกกำลังกายเป็นกิจวัตรประจำวัน หรืออย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20-30 นาที

อายุ 36-59 ปี การออกกำลังกายต้องมีหลายรูปแบบและสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการออกกำลังกายให้เหมาะสมกับร่างกาย เวลา สถานที่ เนื่องจากเป็นวัยที่มีภาระหน้าที่ในการทำงานและครอบครัว ส่วนใหญ่มักมีข้ออ้างว่าไม่มีเวลาว่าง แต่ร่างกายมีความต้องการที่จะให้ดูแลรักษาและฟื้นฟูสภาพร่างกายที่เสื่อม

ถอยถ่างไม่ได้ออกกำลังกายมานาน ควรปรึกษาแพทย์ หากอายุ 45 ปีขึ้นไป ควรตรวจร่างกายและการทำงานของหัวใจ ควรออกกำลังกายที่เคยทำแต่ลดความเร็วและความหนักลงในวันที่ไม่ได้ออกกำลังกายก็ควรมีกิจกรรมที่ออกแรงเพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ

อายุ 60 ปีขึ้นไป การออกกำลังกายในวัยนี้มีข้อจำกัดต้องยึดแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มิฉะนั้นอาจจะเกิดโทษต่อสุขภาพ ควรปรึกษาแพทย์ก่อนเริ่มออกกำลังกาย โดยเฉพาะการทำงานของหัวใจ กิจกรรมที่ทำควรเป็นแบบเบา ๆ เช่น เดิน วิ่งเหยาะ ๆ รำมวยจีน รำกระบอง ไม่ควรออกกำลังกายที่ใช้แรงมาก

ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การขาดการออกกำลังกายได้ส่งผลให้โทษต่อคนทุกวัย แต่อาการและความรุนแรงจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความมากน้อยของการขาดการออกกำลังกาย ระยะเวลาที่ขาดการออกกำลังกาย และสภาพร่างกายแต่เดิมของบุคคลนั้น รวมไปถึงปัจจัยเกี่ยวข้องอื่น ๆ อาทิ โภชนาการ กิจกรรมในระหว่างวัน สภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ดังนั้น ผู้ที่เริ่มออกกำลังกายควรเลือกการออกกำลังกายหรือกีฬาที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย เพศ และวัย เริ่มจากน้อยไปหามาก เบาไปหาหนัก และต้องปฏิบัติให้เป็นประจำ สม่ำเสมอ ส่วนผู้ที่ยังไม่สามารถจัดเวลาสำหรับออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเป็นประจำได้อาจเปลี่ยนแปลงกิจวัตรประจำวันให้มีการใช้กำลังกายมากขึ้น โดยหลีกเลี่ยงเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ การเดินทางในระยะทางที่ไม่ไกลควรใช้การเดินเร็วแทนใช้ยานพาหนะ เช่น ใช้การขึ้นบันไดแทนขึ้นลิฟต์หรือบันไดเลื่อน เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะการออกกำลังกายจะกระตุ้นให้ร่างกายของเราสร้างภูมิคุ้มกันชั้นดี ส่งเสริมการทำงานของระบบเผาผลาญและการย่อย สร้างเสริมมวลกล้ามเนื้อและกระดูก ลดโอกาสเสี่ยงในการเป็นโรคหัวใจ มะเร็ง และเบาหวาน ทำให้โอกาสในการเจ็บป่วยก็จะลดน้อยลงลงตามไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

การออกกำลังกายตามอายุ. (ม.ป.ป.). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2560 จาก

www.edoae.doe.go.th/exercise%20adventage-1-10-2008.pdf

งานวิจัยใหม่บ่งชี้ นั่งนาน ๆ แก่เร็ว. (19 มกราคม 2560). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2560 จาก

www.posttoday.com/world/news/476166

โทษของการขาดการออกกำลังกาย. (22 เมษายน 2560). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2560 จาก

leaderswellness.blogspot.com/2013/4/blog-spot_22.html

โทษของการไม่ออกกำลังกาย. (ม.ป.ป.). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2560 จาก

<http://dodeden.com/17473.html>

นั่งนาน แก่เร็วขึ้น 8 ปี ภัยเงียบที่ผู้หญิงติดเก้าอี้พึงระวัง. (ม.ป.ป.). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2560 จาก

<http://health.kapook.com/views195071.html>

ไม่ออกกำลังกายอันตรายยิ่งกว่าโรคอ้วน. (30 ตุลาคม 2559). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2560 จาก

www.jobthai.com/reach/lifestyle/ไม่ออกกำลังกายอันตรายยิ่งกว่าโรคอ้วน.html

ภาพอ้างอิง

ปิงปองทีมชาติไทย. สืบค้น 31 กรกฎาคม 2560 จาก

<http://sport.mthai.com/seagames/colorful/302.html>